Slobodna Dalmacija, 08.11.2003, 21. stranica, A4, Evid. broj 2026172

PREMIJERA BIZETOVA *CARMEN* SPLITSKOG HNK, DIRIGENT **IVO LIPANOVIĆ**, REDATELJ **PETAR SELEM**

Mladost u glavnoj ulozi

piše **Igor BREŠAN**

Postojali su debeli razlozi zašto je nakon šest godina splitski teatar ponovno na scenu postavio Carmen: uz onaj banalan da se radi o najraspjevanijoj operi, dodana vrijednost je u protagonistici Martini Tomčić, te u suradnji dvaju kazališta s kojom se može samo dobiti

Tisuću puta sam se u to uvjerio: sve je u životu onako kako želite vidjeti, a ne onako kako zapravo jest! U teatru pogotovo, jer na nekim općim mjestima svi sve znaju i sve razumiju. A istina je obično negdje između.

Na posljednoj premijeri **Bizetove** *Carmen* imao sam sjajne sekundante, osobe koji poznaju stvari. S lijeve mi je strane suflirala majka jedne od zboristica, a s druge zaposlenica u splitskom HNK, ali ne direktno vezana uz realizaciju opere. Dakako, svaka je imala vlastiti sud o svakoj od točaka kojih ću se i ja morati dotaknuti, ali se izrečeno ni u čemu, ama baš ni u čemu nije poklapalo! No, prije svega dobro je iznijeti i neka opća mjesta jer već sama po sebi locira-ju značenje najnovije splitske premijere, pa i okolnosti koje obično i nemaju naročite veze s glazbom, ali rijetko idu naruku umjetnicima.

Postojali su debeli razlozi zašto je nakon šest godina splitski teatar ponovno na scenu postavio *Carmen*. Uz onaj banalni da se uistinu radi o najpopularnijoj operi, nije manje bitna ni činjenica kako su ključne osobe iz toliko hvaljene osječke produkcije (splitska se na nju naslanja) bile protagonisti i u ovom slučaju; s **Martinom Tomčić** u naslovnoj ulozi, **Berislavom Puškarićem** (kapetan Zuniga), **Ljiljanom Čokljat** (Mercedes, ciganka), redateljem **Petrom Selemom**, scenografom **Marinom Gozzeom,** kostimografkinjom **Dorom Argento, Antunom Marinićem**, umjetničkim suradnikom redatelja, i sl. Bila je to okosnica tima koji je u Osijeku pobrao sve hvalospjeve kritike, a kojemu je splitska "logistika" samo mogla olakšati realizaciju i povećati učinkovitost. Najavljena kao "bogomdana Carmen 21. stoljeća" bila je razlog više da je je čujemo i u splitskom HNK.

Konačno, po pitanju ovog naslova bilo je vrijeme, makar to europskih susjedi već držali prošlim, da se stare partiture malko modernije vizualiziraju, da sve ne djeluje kao bajka u opakim vremenima. Nije nebitno ovakvo međusobno potpomaganje teatara jer bi moglo donijeti uštede, pa i postati prototipom u opernoj mreži u Hrvata gdje nerijetko hladni pogoni jedu program.

Ako je već "slična", osječka *Carmen* bila sjajna, ne bi trebalo opetovati hvaljena mjesta, nego se nakon splitske premijere "zakačiti" baš za posebnosti. Nema sumnje dirigent **Ivo Lipanović** jedan je od onih ljudi za pultom koji uistinu proživljeno i s puno razumijevanja prilazi partiturama, a o tome kakva je povratna informacija iz ansambla (koji smo navikli hvaliti), ovisi i njegova uspješnost. Dalo bi se do u tančina, no ovoga puta palac gore za topli kontrabas i palac dolje za violine i violončelo (na posljetku, svirali su bez ključnih igrača **Andrusenka**, **Karuza**). Redatelj Petar Selem pametno je izmjestio *Carmen* u današnje vrijeme, rasteretio je kičanog balasta. Gospođa slijeva bila bi radije vidjela koju *ventulu,* kastanjete ... Očito redateljeve sugestije scenografu s tri nivoa događanja pokazale su se još jednom zboru korisne, ali i općoj slici. Redatelj se i ovom prilikom pokazao kao majstor kontakta i simuliranja životnosti (scena na klupi u četvrtom činu i finale trećega). Gozze nenametljiv, a jednostavan u iznalaženju nazivnika za toliko različite lokacije. Kostimografkinja nije efektno poentirala na doslovnostima, kao u slučaju kostima za toreadora.

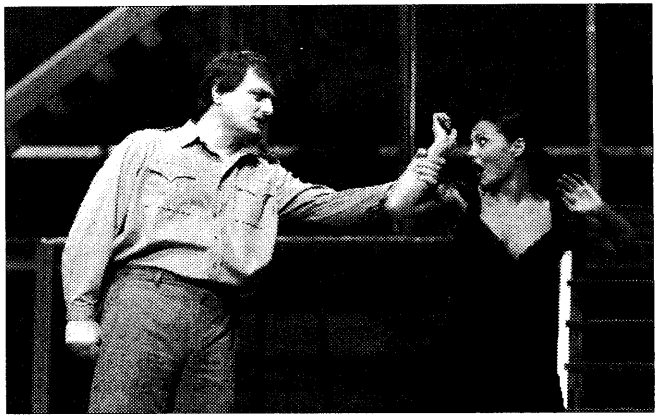

Martina Tomčić (Carmen) i Božidar Nikolov (Don Jose)

Na koncu i ono najvažnije: Martina Tomčić (Carmen) pjevala je sjajno, bila je nadasve scenična, no gospođa slijeva, fina držanja, zamjerila joj je neerotičnost. Gost, **Božidar Nikolov** (Don Jose, narednik) stasit, a ne "lopta" od tenora, dobre interpretacije i glasa; visok, ali ponekad tanak u visinama, bio je šapat slijeva. Pravi Don Jose. **Berislav Puškarić** (kapetan Zuniga) bas je kakav se samo poželjeti može. **Božena Svalina** (Micaela, djevojka iz Joseova sela) dotjerane fraze, intonativno čista i onda kad je bila u nepovoljnoj poziciji spram orkestra, s učinkom mnogo većim od konstante na koju se obično računa. Dokaz svemu jest i činjenica da mrzovoljnija gospođa nije predvidjela pljesak za ariju iz trećeg čina! **Ljiljana Čokljat** (Mercedes, ciganka) bila je uvjerljivija nego mlađa joj, manje iskusna kolegica **Marija Vidović** (Francisca, ciganka). Ni **Špiro Boban** nije pjevanjem ostao dužan (Dancaire, krijumčar), a od njega se i nije trebalo očekivati da sije strah i trepet. Pjevanje **Siniše Hapača** (Escamillo, toreador), baritona, obrnuto je proporcionalno s onim tenora iz Bugarske; nešto plići u dubinama. **Zlatko Aurelio Kokeza** (Morales, narednik straže) kultiviranog pjevanja no ograničene čulnosti, a **Saša Jakelić** (Remendado, krijumčar) u ovoj prigodi vrlo koristan. Ženski dio zbora bio je za nijansu bolji od muškoga, dakako i zbog uvjerljive scenske igre. Spomenimio još djecu - dragu, razigranu i uvježbanu.

E, a sad zašto sam se cijelo vrijeme nastojao okretati desno i ostati dobronamjeran? Zbog mladosti i novih lica koji obećavaju, zbog energije i igre koji "mijenjaju svijet", zbog Opere koja je počela živjeti nakon nekoliko godina inferiornosti u vlastitoj kući, zbog promišljanja da se sve može i mora racionalno, a zbog toga što nisam očekivao saharinsku produkciju s kojima nas obično mame s malih ekrana, nego jednostavno izvedbu od krvi i mesa. ■

PressCut d.o.o., HR-10000 Zagreb, Domagojeva 2, Tel: +385 1 455 0385, Fax: +385 1 455 0407, E-mail: presscut@zg.tel.hr, www.presscut.hr